

Ev İşçiliğinin Türkiye'deki Görünümü: Kapsam, Boyut ve Sorunları Araştırma Raporu

Dr. Ceyhun GÜLER

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

ARAŞTIRMA RAPORU ÜZERİNE

“Örneğin çalıştığımız evlerde bize ait bir oda ve yatak yok. Ya salonda kanepede ya da bebeğin odasında kanepede yatıyoruz... oturma odasında koltukta yatıyordum. Adam gece on ikiye kadar TV izlerdi ben de salonda beklerdim yorgun uykusuz...” 4. Görüşme, Lise mezunu, Yatılı Çalışan, Çocuk Bakımı, Mesleki Tecrübe 20 yıl, İstanbul

Metodoloji

Bağlam ve Kapsam

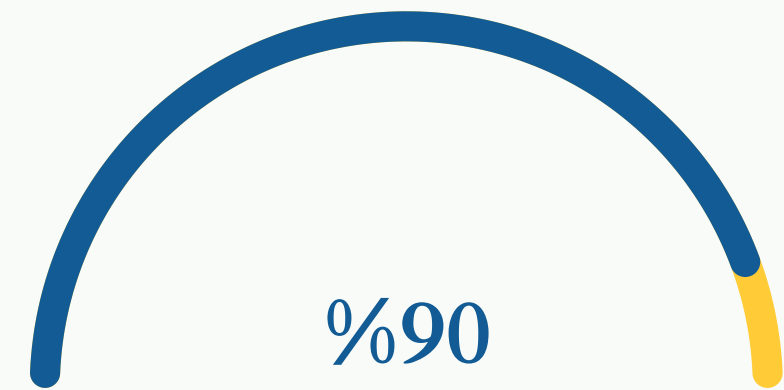
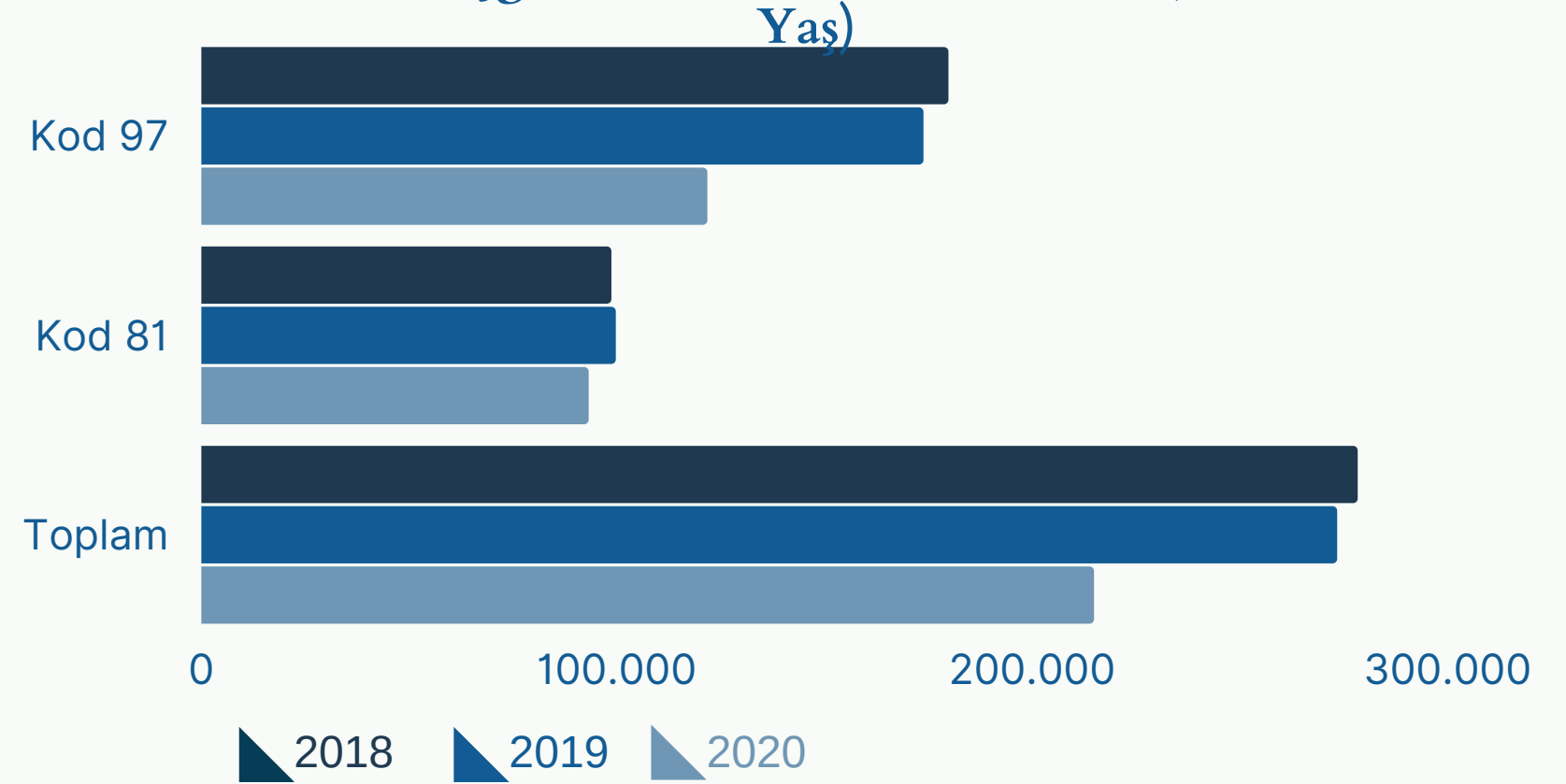

Bulguların Gruplandırılması

Türkiye'de Ev İşçiliğinin İstatistikî Boyutu

"Ev işçilerini örgütleyen sendikalar Türkiye'deki ev işçilerinin sayısının 1 milyonun üzerinde olduğunu tahmin etmektedirler."

TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketi Mikro Veri Seti (2018-2020; 15-64 Yaş)

Türkiye'deki ev işçilerinin yüzde 90'dan fazlası kadınlardan oluşmaktadır

Ev İşçilerinin Sigortalılığı

1

Türkiye'deki ev işçilerinin sayısal anlamda net bir şekilde tespitinin mümkün olmaması, kayıt dışı çalışma anlamında net bir tespiti de zorlaştırmaktadır.

3

Bir ay içerisinde 10 günün altında çalışan ev işçileri ise sadece iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası kapsamına dâhil edilmişlerdir.

2

2015 yılında yapılan düzenlemeyle ev işlerinde kolay işverenlik uygulaması hayata geçirilmiştir. Aynı işveren yanında bir ay içerisinde 10 gün ve üzerinde çalışan ev işçileri uzun süreli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası kapsamına girmişlerdir.

4

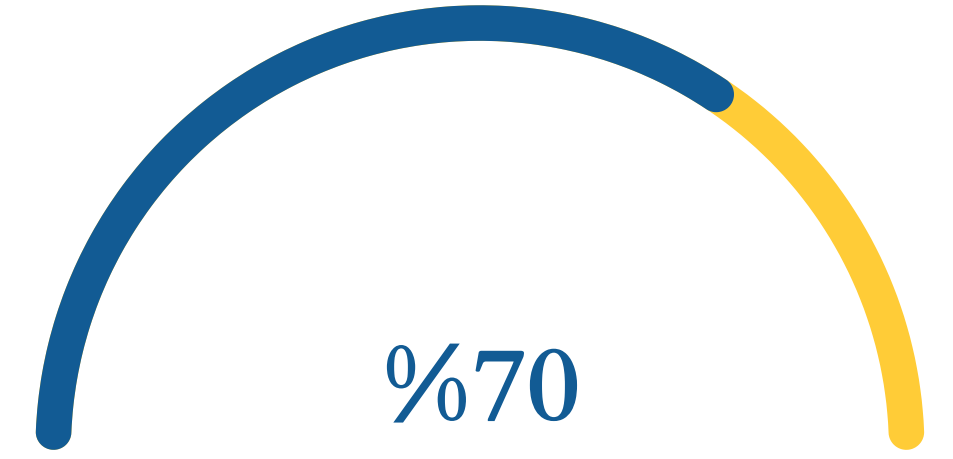
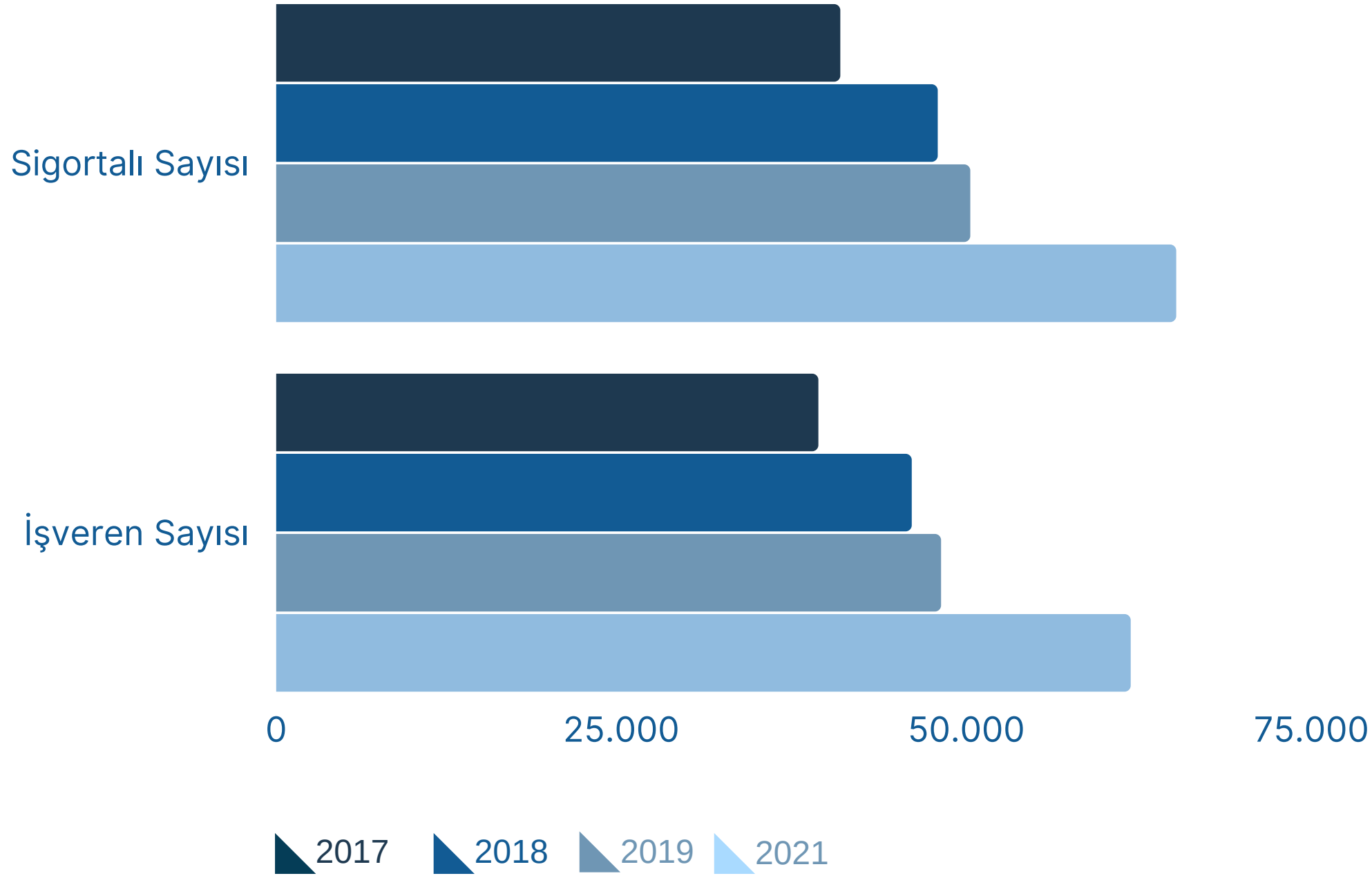
Araştırma raporu kapsamındaki bulgular daha etkin ve kapsamı geniş bir sigortalılık sistemine ilişkin talepleri görünür hale getirmektedir.

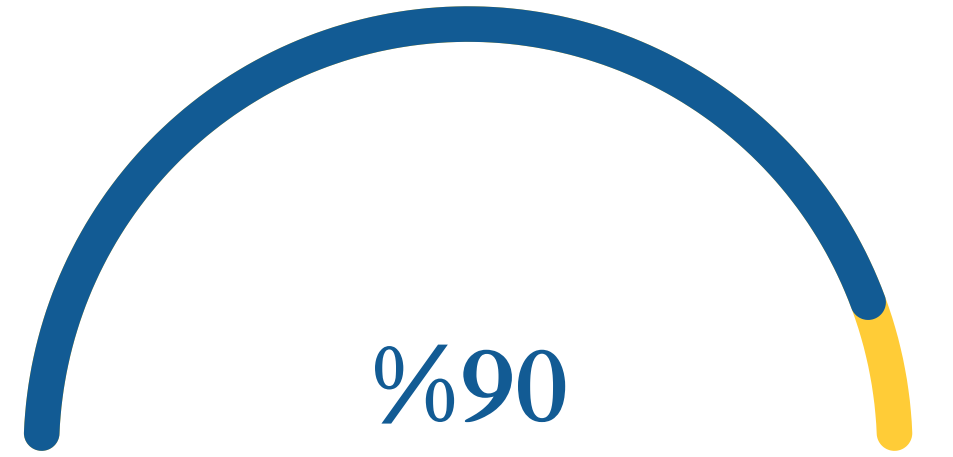
“Büyük sitelerde çalışıyoruz bizler, güvenli siteler buraları düşünün habersiz uçan kuş giremez içeriye ama biz SGK'sız çalışıyoruz...” **9. Görüşme, İlkokul mezunu, Yatılı Çalışan, Çocuk Bakımı, Mesleki Tecrübe 15 yıl, Kocaeli**

Kayıt Dışı Çalışma ve Sosyal Güvenceden Yoksunluk

TÜİK verileri dikkate alındığında ev işçilerinin yüzde 70'den fazlası sosyal güvenceden yoksun.

Sendikaların tahminlerine göre bu oran yüzde 90'ın üzerinde.

*“Biliyorsunuz her evde kamera ve ses sistemi var. Yaşadıklarımı anlatamadım bilmelerini istemiyorum. Keşke yüz yüze konuşabilseydik.”***4. Görüşme, Lise Mezunu, Yatılı Çalışan, Çocuk Bakımı, Mesleki Tecrübe 20 yıl, İstanbul**

*“Bir de hakkımızı çok veriyorlarmış gibi seçerek alıyor bizi... Köle pazarından köle seçer gibi... Bu beni çok acıtıyor... Kimi fiziğimize kimi diksiyonumuza bakıyor... Özellikle istihdam büroları o kadar detay ve ayrıntı arıyor ki bunun işle ilgili olduğunu düşünmüyorum...”***8. Görüşme, İlkokul Mezunu, Yatılı Çalışan, Yaşlı/Hasta Bakımı, Mesleki Tecrübe 15 Yıl, İstanbul**

Sosyo Ekonomik Sorunlar

Toplumsal Cinsiyet

Toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü

Karşılıksızlık ve görünmezlik

Yasal düzenlemelerin cinsiyet boyutu

Mesleğe atfedilen değer

Hukuki Korumandan Yoksunluk

Çalışma yaşamını düzenleyen temel kanunlarda kapsam dışılar

Türk Borçlar Kanunu'na ilişkin kimi tespitler

İş Kanunu'na dahil edilme tartışmaları

Özgün koşulları dikkate alan yasal düzenlemeler

Çalışma Standartları

İş tanımının belirsizliği

Uzun çalışma süreleri ve ücret standardının olmaması

Kötü muamele, şiddet ve taciz

İşçi sağlığı ve iş güvenliği

İstihdam Edilme Yöntemleri

Tanıdık aracılığıyla iş bulmanın yaygınlığı

Özel İstihdam Büroları ile ilişkiler

Geçici İş ilişkisi

Platform Çalışma

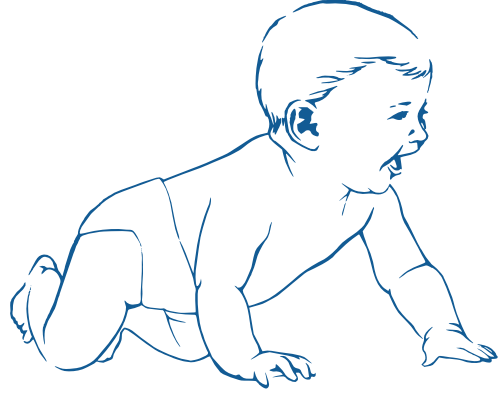
Sendikal Hak ve Özgürlükler

Örgütlenmesinde güçlük çekilen gruplar

Sendikal hakların bütünlüğü

Sosyal Diyalog

Örgütlü sendikaların temsil gücü

“Bebek uyurken asla yalnız bırakamazsın lavaboya dâhi gidemezsin... Mama hazırlaman gerekir bebeği yalnız bırakmamalısın hem mutfağa gitmen gerek hem yalnız kalmamalı bebek... Bebek henüz 2 aylık bu arada... Gece uykusuz kalıyoruz gündüz aynı performansla çalışmamız bekleniyor. Baktığımız kişi bir insan düşünün bu göze alınabilecek bir şey mi... Ama maalesef durum bu... ” **5. Görüşme, Lise Mezunu, Yatılı Çalışan, Çocuk Bakımı, Mesleki Tecrübe 5 yıl, Bursa**

Küresel Salgın Döneminde Ev İşçilerinin Karşılaştığı Sorunlar

İş ve Gelir Kaybı

Sosyal Desteklere Erişememe

Barınma, Beslenme ve Sağlık Hakkı

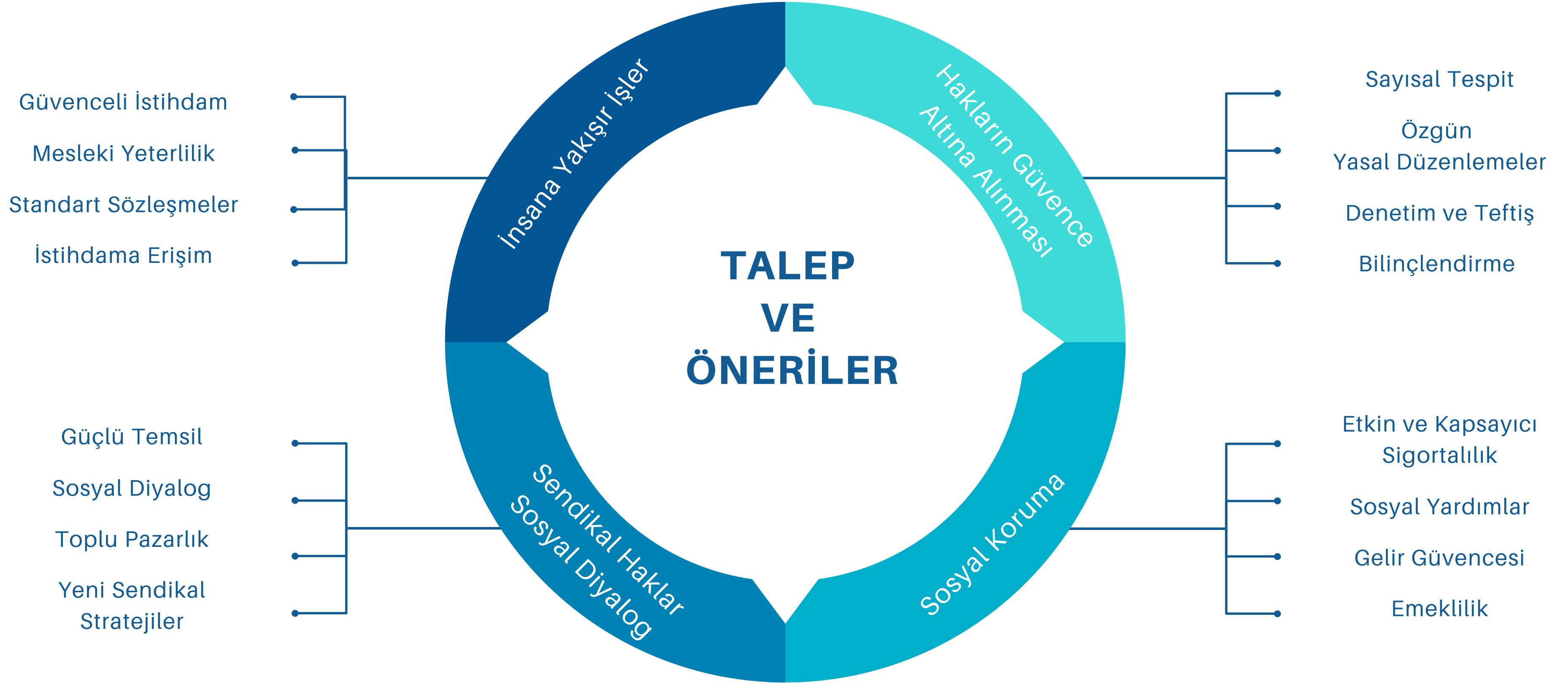
Artan İş Yükü ve Çalışma Süresi

Ücretli İzin

Hastalığa Yakalanma Riski

"Hayat şartlarımız zor. Şu Covit'den dolayı devlet destek veriyor ama biz E-devletten girip de başvurmayı başaramadık henüz. Başvuruyu bir türlü tamamlayamıyoruz. Dışarı çıkıp birinden yardım da alamıyoruz... E-devletten başvuru yapamayınca nereye gideceğiz?" **8. Görüşme, İlkokul Mezunu, Yatılı Çalışan, Yaşlı/Hasta Bakımı, Mesleki Tecrübe 15 yıl, İstanbul**

TEŞEKKÜRLER

189 SAYILI EV İŞÇİLERİ İÇİN İNSANA YAKIŞIR İŞ SÖZLEŞMESİ'NİN 10. YILI
"Barış İstiyorsanız, adaleti sağlayınız!"

